

Collegeadvies regio Alkmaar:

aan : Colleges van regio Alkmaar

onderwerp : Reactie Decentralisatiebrief Plasterk en het vormen van een congruent samenwerkingsverband

Geadviseerde beslissing

Het college besluit:

1. De raad voor te stellen met de acht gemeenten in de regio Alkmaar een congruent samenwerkingsverband te vormen in relatie tot het uitvoeren van de decentralisaties in het sociale domein.
2. In te stemmen met verzending van bijgevoegde brief aan het ministerie van BZK na besluitvorming door de gemeenteraden.
3. Indien besluitvorming door de gemeenteraden niet haalbaar is voor 31 mei 2013 de brief onder voorbehoud van instemming gemeenteraden te verzenden aan het ministerie van BZK.
4. Het Secretarissenoverleg Regio Alkmaar opdracht geven om advies te geven aan College en gemeenteraden op welke wijze de samenwerking vormgegeven wordt.
5. De raad voor te stellen in dialoog met het college een voorstel te ontwikkelen op welke wijze de raad regionaal hun kaderstellende en controlerende rol kan uitoefenen in relatie tot het samenwerkingsverband.

Inleiding

Op 19 februari jl heeft minister Plasterk een brief naar de Tweede Kamer gestuurd 'over de aanpak om tot meer samenhang te komen tussen de voorgenomen decentralisaties'. Deze decentralisatiebrief is een hoofdlijnenbrief. Op 15 maart is door de minister van BZK een brief aan de colleges verzonden die verder ingaat op het vormgeven van deze samenwerkingsverbanden.

Concreet wordt gevraagd aan de verschillende gemeenten om voor 31 mei 2013 met voorstellen te komen voor (nieuwe) vormen van samenwerking in het sociale domein.

Uw college wordt geadviseerd dit besluit expliciet ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraden. Commitment voor verdere samenwerking op de drie decentralisaties wordt daarmee geborgd.

Hoofdpunten decentralisatiebrief 19 februari en 15 maart

Uitgangspunt van het kabinet is dat de zelfredzaamheid van de burger maximaal wordt gefaciliteerd en gestimuleerd. De individuele ondersteuningsbehoefte van de burger dient hierbij centraal te staan. Gemeenten zijn de aangewezen bestuurslaag om dit te realiseren, zij kunnen voorzien in de noodzakelijke integraliteit en maatwerk. Om de nieuwe taken kwalitatief goed uit te voeren moet de uitvoeringskracht van gemeenten versterkt worden. Volgens het kabinet kan dit langs twee sporen:

- Gemeenten worden op korte termijn gevraagd onder een aantal voorwaarden congruente samenwerkingsverbanden rond de decentralisaties te vormen. Dit spoor 1 moet voor 1 januari 2014 zijn gerealiseerd. Om dit mogelijk te maken is al in het voorjaar van 2013 (uiterlijk 31 mei) duidelijkheid nodig over de verbanden waarin gemeenten de decentralisaties willen gaan uitvoeren.
- Via een tweede spoor wordt de opschaling van gemeenten bevorderd, onder andere door provincies meer mogelijkheden te geven om herindelingen te initiëren. Hiertoe wordt een nieuw Beleidskader gemeentelijke herindeling opgesteld en wordt gezocht naar (financiële) prikkels gericht op opschaling.

Ad 1: samenwerking bij decentralisaties

Het kabinet onderscheidt een driedeling in taken, gebaseerd op de inhoud.

- *Taakniveau a*

Taken die door alle gemeenten kunnen worden uitgevoerd. Bijvoorbeeld: eerstelijnszorg en loketfunctie.

- *Taakniveau b*

Taken waarvoor het nodig is om die op (sub)regionaal niveau uit te voeren. Bijvoorbeeld: inkoop, SW.

- *Taakniveau c*

Taken die vragen om uitvoering op bovenregionaal niveau, dit kan provinciaal of zelfs landelijk zijn. Bijvoorbeeld: inkoop zeer specialistisch taken en dienstverlening. Denk aan werkgeversdienstverlening, jeugdbescherming en jeugdreclassering, meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling en residentiële zorg.

Ad 2: herindeling van gemeenten

Dit spoor werkt toe naar een eindbeeld van 100.000+ gemeenten. Het kabinet komt hiervoor met een nieuw Beleidskader gemeentelijke herindeling.

Argumenten congruent samenwerkingsverband regio Alkmaar

Om te kunnen beoordelen of de 8 gemeenten in de regio Alkmaar een congruent samenwerkingsverband kunnen vormen dient gekeken te worden naar de criteria zoals deze door VNG en BZK is verwoord in de brief van 15 maart.

Criteria VNG	Vertaling naar 8 gemeenten in de regio Alkmaar
De gekozen samenwerking heeft een schaal die efficiënt is en een samenhangend verzorgingsgebied kent	Dit uitgangspunt is van toepassing binnen de regio Alkmaar. Hier wonen 270.000 mensen.
De gekozen samenwerking biedt voldoende basis voor goed toezicht op eventuele risico's	Op dit moment wordt gewerkt aan een Plan van aanpak om de decentralisaties programmatisch uit te werken. Door het inrichten van programmacontrole worden de risico's gemonitord en worden beheersmaatregelen ingesteld..

Het voorkomen van 'witte vlekken'	Door het samenwerkingsverband met de acht gemeenten in de regio Alkmaar aan te gaan worden 'witte vlekken' voorkomen.
Een goede en stevige regie in de richting van en een goed relatie met (grote) maatschappelijke en zorginstellingen	Door krachten te bundelen kan vorm en inhoud worden gegeven aan deze regie.
Voldoende voortgang in de gekozen schaal en samenwerking	Door de programmatische aanpak waarvoor wordt gekozen wordt gestuurd op de voortgang.
Criteria Kabinet	
De samenwerkingsverbanden worden vormgegeven op grond van de Wgr en bij de keuzes voor samenwerking wordt rekening gehouden met reeds bestaande wettelijke vereisten voor regionale samenwerking.	In het verleden opereerden de gemeenten in SNK-verband conform een Wgr.
Voor het bovenregionaal niveau (taakniveau c) bestaan reeds de arbeidsmarktregio's. Over de benodigde schaal van deze samenwerkingsverbanden vindt nog overleg plaats.	<i>Bovenregionaal wordt er op verschillende terreinen samengewerkt, o.a. GGD, RPA.</i>
Gemeenten maken veelal deel uit van samenwerkingsverbanden (uitgangspunt is streven naar congruentie)	<p>De samenwerking met de acht gemeenten is niet nieuw voor de regio Alkmaar. Op verschillende fronten wordt reeds samengewerkt: sociaal domein (sociale zaken, jeugd, Wmo), volkshuisvesting (Wonen), economie (EZ, toerisme, recreatie), Ruimtelijke ordening, verkeer/vervoer en duurzaamheid.</p> <p>Wel is het nog aan te bevelen te onderzoeken tot welke hoogte de samenwerking reikt. Op welke wijze geven we ruimte aan de lokale verschillen die er zijn? Wat betekent samenwerking met elkaar?</p> <p>Beleidsvoorbereiding standaard in de regio en uitwerking ieder voor zich tenzij heel helder is dat het efficiënter is om ook de implementatie met elkaar te doen?</p> <p>Wat betekent voor de regio Alkmaar 'een congruent samenwerkingsverband'?</p>

Binnen de buitengrenzen van de bovenregionale samenwerkingsverbanden kunnen congruente samenwerkingsverbanden op (sub)regionaal niveau worden gerealiseerd (taakniveau b)

Uitgangspunt is met elke ontwikkeling te starten vanuit de regio Alkmaar en bij ieder vraagstuk de afweging te maken of opschaling noodzakelijk is.

Bij de samenhang dient rekening te worden gehouden met de centrumgemeente Het kabinet heeft als aanvullend criterium de positie van de centrumgemeenten, deze mag niet in een geïsoleerde positie komen door aansluiting van kleinere gemeenten.

In het congruente samenwerkingsverband regio Alkmaar is de centrumgemeente Alkmaar een van de acht deelnemende gemeenten.

Overweging gemeenten binnen de regio Alkmaar

Naast de criteria die door het Rijk en VNG zijn opgesteld is het belangrijk ook een eigen afweging te maken. Het congruente samenwerkingsverband met de 8 gemeenten lijkt een voor de hand liggende keuze. De afgelopen jaren is binnen het sociale domein regionaal al intensief samengewerkt. Als voorbeeld hierbij kan worden genoemd de beleidsvoorbereiding binnen sociale zaken waarbij alles regionaal wordt opgepakt. Daarnaast de ontwikkeling om te komen tot een regionale sociale dienst. Ook op de terreinen jeugd, zorg/Wmo wordt samengewerkt. Impliciet is de keuze voor dit samenwerkingsverband al gemaakt doordat de drie decentralisaties op dit moment regionaal worden uitgewerkt. De uitwerking vindt plaats met verschillende snelheden, maar er is door uw college reeds een besluit genomen over de regionale plannen van aanpak decentralisatie AWBZ en jeugdzorg.

Betekenis congruent samenwerkingsverband voor de regio Alkmaar

Wel is het te adviseren om de betekenis van 'congruent samenwerkingsverband' meer uit te werken. Hier vraagt het ministerie van BZK ook om. Voor 31 december dient elke gemeente aan te geven op welke wijze deze samenwerking vormgegeven gaat worden. Daarnaast is het wenselijk om de verwachtingen die elke gemeente hierbij heeft helder te krijgen en daar afspraken over te maken. Hiermee wordt onduidelijkheid in het vervolgtraject voorkomen. Betekent regionaal samenwerken dat je alles op dezelfde wijze implementeert en uitvoert? Op welke wijze komen de gemeenteraden in de positie eigen richting te geven? Hoe houden we aandacht voor de eventuele lokale verschillen? Hoeveel ruimte geven de gemeenten elkaar om daarin anders te besluiten? Anders gezegd, wat is de betekenis van een congruent samenwerkingsverband voor de decentralisaties voor de gemeenten binnen de regio Alkmaar?

Daarnaast is er nog geen duidelijke afspraak met de verschillende gemeenteraden op welke wijze zij richting kunnen geven, anders dan nu het geval is, via het eigen college invloed te hebben op het samenwerkingsverband. Als de gemeenteraden instemmen met het congruente samenwerkingsverband dient nadrukkelijk aandacht te komen voor het invullen van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraden. Binnen de nieuwe (en bestaande) structuren is deze op regionaal niveau beperkt tot aan de verschillende portefeuillehouders die in PORA's opereren.

Er dient een werkwijze te worden bedacht waarbij gemeenteraden in de positie komen om op regionaal niveau richting te geven. Voorstel is om de in dialoog met raad en college hiervoor een

voorstel te ontwikkelen hoe de gemeenteraden invulling gaan geven aan hun kaderstellende en controlerende rol in relatie tot de drie decentralisaties. Daarnaast kan in raadsvoorstellen gewerkt worden met meerdere scenario's.

Verdere relevante informatie

Op de regiodag van 17 april wordt door een afvaardiging vanuit uw Colleges een presentatie gegeven over dit onderwerp.

Bijlagen (n.v.t.)

Decentralisatiebrief Minister Plasterk dd 19 februari 2013 en 15 maart 2013

Concept-reactiebrief gemeenten regio Alkmaar aan het ministerie van BZK

Persbericht

Raadsvoorstel en raadsbesluit